

dictur esse uoluntariū. **N**ono modo dicitur uoluntariū aliquid quod introductū est a uoluntate aliena sicut a causa prima. et sic peccatū originale dī uoluntariū. In oībus istis modis p̄dictis aliquo mō saluatur ratio uoluntarij. p̄prie tñ i principalī in duob⁹ modis primis. et p̄pterea dicit aug. q. illud quod dixerat. s. oē peccatū uoluntariū de peccato ptimi parentis eē intelligendū. nō q. illud solū sit uoluntariū s. q. illud inter cetera mere est uoluntariū. alia. n. aliquo mō uoluntaria sunt l. non ita plene sicut illud qd sit per nesciētiā. **A**d illud vō quod obi q. tā coactio q. ignorantia excludit rōnē uoluntarij. vō q. uex est ubi est oīmoda ignorantia i coactio sufficiēs. s. uolūtas nūq. cogit coactione sufficiēti. iō coactio nūq. tollit rōē uolūtarij. ignorantia vō aliq. ē p oīmodā priuationē discretōis. i tunc tollit simplī rōē uolūtarij. aliq. vō dicit priuatōē alic⁹ cognitionis determinate utpote priuationē alic⁹ circumstantie remanente nihilomin⁹ cognitiōe actus i alijs circumstantijs sicut ē de illo qui fornicatur nesciens fornicatōē esse peccatū mortale sciens tñ se cognoscere nō suā. i tūc minuit non tollit rōē uolūtarij. Et sic loq̄tur mag⁹ in l. f. Et p hoc patet illa duo obiecta.

Distinctio. xlii.

Quā aut uoluntas mala i opatio **S**upra oīdit mag⁹ qualī peccatū ortus habeat a uoluntate in generali. In hac vō pte descendit mag⁹ ad dīas peccati. Diuiditur aut pars ista i ptes duas. In quaz prima descendit mag⁹ ad dīas peccati cōes. In secūda descendit ad unū peccatū speciale qd est inter cetera peccatorū genera magis graue i abhōiabile. ibi **E**st preterea unū genus peccati. **P**ars prima q. spectat ad pntēz oī. tres hz ptes. qm dīa peccati ad peccatū pōt attēdi triplī. aut quātū ad actū aut quātū ad reatū. aut quātū ad peccandi modū. In prima ergo inq̄rit mag⁹ dīaz inter peccā op̄is i uoluntatis. In secūda inq̄rit dīam a pte reat⁹ q. est inter genus peccati originalis i actualis. uenialis i mortalis. ibi **D**odi autē peccatoz. **P**rima pars diuiditur in duas. In quaruz prima mag⁹ mouet qōnē i determinat f̄ duplicē opinione. In secūda vō rīdet obiecti onibus que impugnare uidentur opinione magis p̄babilē. ibi **Q**uibus alij rīdent hec duo

diuersa. **S**ecunda pars in qua inq̄rit dīas peccatoz quātū ad reatū duas hz. In prima inq̄rit qualī reatus possit manere pccō abeunte in q. accipit dīa actualis peccati i originalis. q. actuale transit actu i remanet reatu. originale autē ecōuerso. In secūda vō q. reat⁹ multiplī accipitur i scriptura. s. p obligatione pene eterne i pene t̄p̄alis. ex quo accipitur dīferentia mortalis peccati i uenialis. ibi **R**eat⁹ aut in scriptura multiplī accipitur. Similī tertia ps duas hz partes. In quarū prima tangit mag⁹ qnq. modos diuidendi peccata i uictos in scriptura. In secūda vō dubitatōēz q. ortū habet ex vna illaz diuisionū. ibi **E**x superbia tñ omnia mala oriūtur.

Intelligentiā autē huius partis f̄ tria q. hic determinatur icidit hic qd circa tria. **P**rimo ē hic questio de p̄paratōe peccati op̄is ad peccatū uoluntatis. **S**ecundo de p̄paratōe peccati uenialis i peccati mortalis. **T**ertio icidit hic questio circa modos diuidendi peccā. **C**irca primū q̄rūt duo. **P**rimo queritur utrū peccatū uoluntatis i operis sint duo peccata uel unū. **S**ecundo utz unū addat ad alterū.

Circa primū sic p̄ceditur i q̄ritur utz uoluntatis i op̄is sint duo peccata uel unū. **E**t q. sint plura uidetur. **S**up illud ro. i. Repletos homicidijs. glo. **P**luralī diē homicidijs. q. aliud ē homicidiū uolūtatis i aliud op̄is. **S**i sic est in homicidio. ergo paritōē i in alijs peccatis. **I**tē multiplicato inferiori multiplicatur superior. sed fornicatio exterior peccatū est sp̄ale s. uoluntas fornicandi est aliud q. ip̄e act⁹ fornicatiōis. ergo si ista sunt diuersa i sunt peccata formalī loquēdo. ergo sunt diuersa peccata. **I**tē multiplicato subiecto multiplicatur acc̄is quod cōsistit per illud subiectum. sed deformitas p̄paratur ad actionē tanq. acc̄is ad subiectū. ergo ubi sunt multe actiones deformes ibi multe deformitates. i ubi multe deformitates ibi multa peccata. i actio interior i exterior sunt diuerse ergo sunt in eis diuerse deformitates. ergo i diuersa peccata. **I**tē multiplicato uno oppositoz multiplicatur i reliquū. q. tñ unum vni opponitur. s. peccatū repugnat precepto. cuz ergo aliud sit preceptū quo p̄hibetur act⁹ interior. i aliud quo p̄hibetur act⁹ exterior. q. a

aliud mandatū ē. nō occupas. et aliud nō me-
chaberis. ergo uidetur q̄ sicut illa duo sunt p̄
cepta ita actio interior et exterior sunt duo pec-
cata. ¶ Itē magis uenit uolūtas interior cū
uoluntate interiori q̄ uolūtas interior cū uo-
luntate exteriori. sed uolūtas interior cū alia
uoluntate facit duo peccā diuersa. ergo multo
fortius uolūtas interior cū actu exteriori sūt
diuersa peccata. ¶ Sed 3. per se et per actūs
non ponunt in numerū sicut cū diligo uinū q̄
dulce non dicor diligere duo sed unū. s̄ actio
exterior non est peccatū nisi ppter uoluntatē
interiōrē. ergo uolūtas interior cū actu exte-
riori non ponit in numerū. ergo nō sunt duo
peccata s̄ unū. ¶ Itē actio inchoata nō ponit
in numerū cū seipsa cōsumata. sed peccatū icho-
atur in uoluntate et cōsumatur in opere s̄ q̄ dī
Ia. 1. concupiscentia cū ceperit parit peccatū. pec-
catū uo cū cōsumatū fuerit generat mortē.
ergo 4. ¶ Itē bonū opus non ponit in nume-
rū cū bona uoluntate in rōne meriti. unde cuq̄
aliquis uoluntarie bene operatur nō est ibi du-
plex meritū sed unū. ergo pari rōne nec uolū-
tas interior cū opere exteriori ponit in numerū
in rōne demeriti siue peccati. ¶ Itē 5. formale
est in peccato s̄ q̄ peccatū est libido uel potius
cōtēptus dei siue auersio. sed cū quis uolūtarie
opus nephariū perpetrat non sunt duo cōtem-
ptus sed unus. ¶ Item multis peccatis multi-
plex debz īfigi pena siue remuneratoria siue
satisfactoria. sed p peccato exterius cōsumato
non debetur alicui pena multiplex nec diuerse
imponuntur satisfactiones sed una. ergo uolū-
tas interior et actio exterior non sunt diuersa
peccata. ¶ R. vñ q̄ duplī cōtingit cōparari pec-
catū operis exterioris et uoluntatis interioris.
Uno modo prout illa cōiuncta sunt et ordinata
ita q̄ unū est ex altero. et sic uolūtas interior
cum actu exteriori non facit diuersa peccata.
p eo q̄ unū ē ibi cōtemptus et una auersio et una
est ouersio. uolūtas enim est que cōtemnēdo
auertitur dum ad bonū cōmutabile ouertitur n̄
solū quantū ad actū p̄priū sed etiā quantū ad
actū inferioris potentie que ei subicitur. quia
ergo peccatū s̄ q̄ huiusmodi dicit deordinatio
nē per cōtēptū et auersionē a deo et ouersionē
ad creaturā. hinc est cū ibi sit vna deordinatio
prima q̄ peccatū uolūtatīs et operis unum est

loquendo formalit̄ put illa cōiuncta sunt. s̄ ibi
autem sit una ratio deordinandi. plura tñ sūt
ibi deordinata. et ideo quāuis peccatum illud
unum sit formalit̄. plura tamen sunt mate-
rialit̄. Si autem oparemur uoluntatē inte-
riorē ad opus exterius put sunt separata ita
q̄ unus peccet uoluntate tñ. alius peccet uo-
luntate et opere. sic peccatū uoluntatis et opis
sunt diuersa peccata nō solū materialit̄ uerū
etiā formalit̄ p eo q̄ actus uoluntatis in
quo cōsistit prima rō deordinandi numeratur
et est alius et alius. hoc aut mō nō querit magis
in lra. utrū uolūtas interior et actio exterior
sint diuersa peccata. hoc enī non est dubiū q̄
diuersis peccatis peccat q̄ si una uice tñ ue-
lit malū. alia uice uelit et pficiat. s̄ de hoc q̄rit
utrū uolūtas interior et actio exterior sint di-
uersa peccata s̄ q̄ unū ab altero pcedit. et unū
alteri cōiungitur. Et ad hoc rōndēduz q̄ cōuis
sint plura opera culpabilia et plura deordinata
quia tñ una est rō deordinandi unus est ibi actus
uolūtatīs. nec alter ē culpabilis nisi ppter illū
unū est ibi peccatū. Et hoc modo vñ magis
cōcordat magis in lra rōndens obiectōib⁹ q̄ fiūt
in lra p parte altera que dicebat illa eē diuersa
peccata. et recte facit in hoc q̄ quāuis aliquid
possit numerari ex quadā improprietate solū
ex parte principij materialis. tñ p̄prie loquen-
do non numeratur aliquid ex parte principij
materialis nisi q̄ cū numeratione ex pte prin-
cipij materialis occurrat numeratio ex pte for-
malis. sicut albedo numeratur in duob⁹ hoīb⁹
albis. non sic aut est in pposito. Et ideo rōes
que hoc cōfundunt. s. uoluntatē interiōrē et actōē
exteriōrē eē peccatū vnū cōcedende sunt. ¶
Ad illud q̄ obf de glo. vñ q̄ glo. aut loquit̄
materialit̄. aut loquitur de homicidio interiori
et exteriori put disiuncta sunt ita q̄ unū alteri
non cōtinuatur. ¶ Ad illud q̄ obf q̄ multipli-
cato inferiori multiplicatur suū superi⁹. vñ q̄
illud uerū est de illo inferiori cui suū superi⁹ est
cēntiale uel ad q̄ suū superi⁹ cōpatur cēntialit̄
nō sic aut ē in pposito. q̄ peccatū n̄ si dicatur
de uoluntate et rōne nō dī p̄dicatōe cēntiali s̄
magis accīdali. ¶ Ad illud q̄ obf q̄ multi-
plicato subiecto multiplicatur accīd. vñ q̄ illū
uez est si subiectū per se multiplicatur et illud
in quo primo ē accīd. deformitas aut peccādī

non attenditur primo et principali circa exteri-
orē actionē nec est ibi tanq̃s circa subiectū p se
sed est ibi rōne uoluntatis interioris iuncte.
quod patet. quia si actio illa pcederet ab alio
principio q̃s a uoluntate iam non esset culpabi-
lis. **A**lter etia pōt dici q̃ illud intelligitur q̃n
subiectū plurificatur et h̃ rē et illā rōnem qua
d̃r subiectū ita q̃ non sunt solū plures res sed
etia plura subiecta. sed quāuis actio interior et
exterior sint diuerse res nō tamē sunt diuersa
subiecta deformitatis s̃z unū. p eo q̃ sic ordo
pōt esse in plurib⁹ quoz unū est ab altero tāq̃s
in uno subiecto sic etia et deordinatio. q̃m er-
go deformitas peccati dicit deordinationez a
fine. hinc est q̃ circa actionē interiorē et exteri-
orē consistit tanq̃s circa unū subiectū quāuis sint
diuerse actiones et res. Posset etiam instari q̃
illud uerbū q̃ hoc intelligitur de accīte abso-
luto nō de accīte relato. tale enim unū pōt eē
in pluribus dū tñ illa sint adinuicē relata et or-
dinata. et p hunc modū se hñt actio interior
et exterior. qz una pcedit ab altera. **A**d illō
quod ob̃r q̃ multiplicato uno oppositoz mul-
tiplicatur et reliquū. ṽd q̃ uex est h̃ q̃ ei oppo-
nitur. pceptū aut quo phibetur actus exterior
et uoluntas interior nō est aliud et aliud nisi ex
hoc q̃ in uno phibetur uoluntas cuz opere. in
altero phibetur uoluntas etia absqz opere. et
hoc mō hñt pcedo q̃ uoluntas interior et actio
exterior prout sunt disiuncta sunt plura peccā
sed hoc modo nō procedit inquisitio presens.
nec inquisitio magistrī. **A**d illud quod ob̃r
q̃ magis comunicat uoluntas cum uoluntate
q̃ cū actu exteriori. ṽd q̃ ē ueniētia formalis
et ueniētia ordīs. cū ergo d̃r q̃ uolūtas interior
magis uenit cū uolūtate q̃ cū actōe exteriori
ṽd q̃ uex ē de ueniētia formali s̃z nō de ueni-
entia ordinis. qz non sic est uoluntas a uolun-
tate sicut est exterior operatio ab interiori uo-
luntate. et ideo cum sint due uoluntates sunt
plures deordinationes. et propter hoc sunt duo
peccata. cum uero opus exterius iunctum est
uoluntati interiori a qua procedit una est ibi
deordinatio et unum actuale principium deor-
dinationis. et ideo unum peccatum est. et ex
illa parte plura peccata.

Secundo queritur utrum peccatum

operis addat supra peccatum uoluntatis.
Et q̃ sic uidetur. **S**uper illud **Psalmi**. Appo-
ne iniquitatem super iniquitatem. **G**losa.
Qui addit opus uoluntati addit iniquitatem
iniquitati. sed qui hoc facit nouū peccatū facit
aut maius. s̃z non nouū. ergo maius. **I**tem
aug. Unusquisqz miser efficitur mala uolūtate
sed miserior potestate cū desiderū male uolū-
tatis impletur. sed non efficitur homo misior
per peccatum nisi aggrauetur peccatus. ergo
peccatū uoluntatis aggrauatur per additionē
operis. **I**tem ratione uidetur. **A**pud huma-
nam iusticiam grauius puniuntur qui peccat in
opere q̃s qui peccat uoluntate solum uel uolū-
tate et uerbo uel uoluntate tantum. ergo si hu-
mana iusticia deriuatur ab eterna iusticia et ei
conformatur et in opere suo laudabilis est ui-
detur q̃ maiori sit dign⁹ pena ille qui peccat
uoluntate et opere q̃s qui peccat uoluntate tñ
sed non est quis maiori dignus pena nisi ppter
maiore culpā. ergo **re.** **I**tem grauius peccāt
qui peccant in deum et in proximū q̃s qui pec-
cant in deum tñ. sed qui peccant uoluntate
interiori solum non peccant nisi in deum. qui
uero peccant exterius in opere frequenter pec-
cant in proximū sicut patet in adulterio et
homicidio. ergo **re.** **I**tem quanto magis se
homo glorificat et in deliciis est tanto magis
dignus est pena. sed qui peccat uoluntate et
opere magis se glorificat et amplius delectat⁹
est q̃s qui peccauit uoluntate sola. ergo maio-
ri dignus est pena. et si hoc maiorem perpe-
trat culpam. **S**ed contra. **S**uper illud **ps.**
Etenim in corde iniquitates operamini. **g**lo.
Si uis et non potes deus factum reputat. er-
go si uoluntas reputatur pro facto. uidetur q̃
factū quantū ad rōnem peccati nihil addat su-
pra uoluntatem. **I**tem **Augustinus**. Si cō-
tingat aliquem non concubere cum uxore ali-
ena. planum est autē eum cupere. et si pote-
stas daretur eum esse facturū non minus reus
est q̃s si in ipso facto deprehenderetur. ergo
si non est minus reus non magis peccat quan-
do consumat in opere q̃s quando plene uult
in uoluntate. **I**tem grauitas et magnitudo
peccati consistit in quantitate contemtionis.
sed quando uir omnino non sentit tūc plena
ē auersio et contempt⁹. ergo equale est peccm siue

opus adfit siue deest. **I**tem opus exterius non est culpabile nisi ppter uoluntate interiorē ergo si tota rō culpabilitatis ortū habz ab ipsa uoluntate, uidetur q. sola uolūtate peccati exi- stente tātū est hō culpabilis quantū si peccaret in ope. **I**te peccata spūalia q. sola uolūtate cōsumantur grauiora sunt q. peccata carnalia quoz cōsumatio fit in carne. **E**rgo prima q. i sola uoluntate cōsistunt grauiora sunt q. scōa q. cōsistunt in uoluntate. **I** ope uidetur q. opus non addat aliqd ad maliciā uoluntatis. **R.** **A**d p̄dictoz intelligentiā est notandū q. cum q̄ritur utrū opus addat aliqd ad maliciā uolū- tatis hoc dupl̄r pōt intelligi. **V**no mō respectu uoluntatis que pōt in opus pcedere s. tñ nō pcedit quia non oīo plene uult. **I** respectu tal̄ absqz dubio malicia op̄is addit. **U**z. n. cōsumat peccatū in opere tūc est pleni⁹ cōsensus. **I** nō so- lūmō d̄r manducare mulier s. etia uir. et ideo pecm̄ tūc mai⁹ **I** graui⁹ est rōe maioris uersi- onis **I** etia auersiois. **A**lio mō pōt intelligi re- spectu uoluntatis que qdē nō pcedit. nō q. n̄ uelit s. q. nō pōt. **E**t tūc mouetur illa questio cū utrobqz sit plena uoluntas utrū graui⁹ pec- cet qui uult **I** non potest an qui uult **I** potest **I** facit. **E**ssō q. uterqz moueatur ex eq̄li amo- re. **H**oc ergo mō q̄ōne intellecta r̄ndendū q. unū peccatū d̄r eē maius altero tripl̄r. aut rōe maioris cōtēptus dei. **A**ut rōe maioris libidōis siue delectatōis. **A**ut rōe maioris dānificatōis. **P**rimo modo loquēdo opus non addit ad ini- quitatē uoluntatis. quia uoluntas plena a deo auertitur p se sicut cū est operi iuncta. **Q**uoz vō ad delectatōez siue libidinē addit **I** aggra- uat maxime quantū ad genus peccati carnalis quo quidē peccat hō in seipso. **S**imilr quantū ad dānificatōez addit et hoc maxime q̄tū ad genus peccati quo peccat q̄s in p̄ximū. **Q**uā- tūcūqz. n. aliq̄s uelit fornicari nūq̄ delectatur sicut qñ uolūtas cōiungitur actui. **S**imilr q̄tū- cūqz uelit aliquis aliez occidere nō tantū facit dānū quantū si actu occideret. **E**t qm̄ deus est iust⁹ iudex in puniēdo nō tñ cōsiderat in peccō magnitudinē cōtēpti⁹ s. etia magnitudinē dele- ctatōis **I** magnitudinē dānificatōis. hinc ē q. aliquo mō op⁹ addit ad neq̄tiā uoluntatis. **U**n̄ **I** rōnes que hoc oñdūt cōcedende sunt quāuis non oēs cogant maxime illa que fit de simili- tudine diuine iusticie **I** humane. nō. n. est sile.

q. homines cōsiderant que exten⁹ patent **I** iu- sticiā publicā. de⁹ aut̄ intuetur cor. **I** nō solūz cōsiderat iusticiā publicā s. etia priuatā. **A**d illud uero quod obf̄ in d̄riū de glo. illa **I** de au- ctoritate aug. quāz vna dicit q. uolūtas repu- tatur p facto **I** altera dicit q. nō minus ē reus q. uult **I** nō facit q̄s q. uult **I** facit. **V**o q. ambe pcedunt **I** quāritatē peccati q. attenditur q̄tū ad plenitudinē cōsensus **I** q̄tū ad magnitudinē cōtēpti⁹. et sic bene cōceditur q. opus ad tales uoluntatē non addit. **A**d illud q̄s obicit q. quantitas peccati cōsideratur penes quantitatē cōtēpti⁹. **V**o q. uex ē nō tñ est uex precise. **D**eus .n. nō tñ cōsiderat cōtēptū sui imo etia dānū p̄ximī **I** delectatōez peccantis. **V**n̄ **I** p̄xio pa- tientis iniuriā facit uindictā. **I** maiores patienti iuriā maiore facit uindictā. sic **I** eū q. delecta- t⁹ affligit. **I** eū q. magis delectat⁹ ē magis af- fligit. **E**t ideo ratio illa ab insufficienti pcedit. **A**d illud quod obf̄ q. tota ratio peccati est a uoluntate. **V**o q. non est uex. quia aliqua sūt peccā nō solū ex improbitate facientis uolūtatis sed etiam ex genere operis q. sunt cōphibiti onē dei **I** cōdictamē iuris naturalis. **V**ex est tñ q. nihil q̄s fit ex parte operis per se sufficit ad faciendū peccatū nisi adfit uoluntati⁹ mot⁹ et ideo ex hoc non sequitur q. quāuis hoc nō possit esse sine illo q. hoc non addat ad illud. **E**t est simile quia ferrum non urit absqz igne ignis tamen cum ferro plus urit **I** plus pene- trat q̄s faceret per seipsum. sic **I** in multis aliis inuenitur. **A**d illud quod obicitur de pecca- tis spiritalibus. dicendū q. non est simile p eo q. peccata spiritalia spiritalē habent de- lectatōne que in suo genere maiorem habet adherentiaz **I** maiorem improbitatē quantūz etiam aliqua delectatio peccati carnalis. **P**ec- cata uero carnalia nūq̄ tantum delectant qñ sunt in sola uoluntate quantum quando sunt in uoluntate **I** opere. nec etiam tantum dāni- fican. ideo nō sequitur q. in talibus op⁹ addat ad maliciā uoluntatis.

Qonsequenter queritur circa secūdū .s. de comparatione uenialis ad mor- tale. et circa hoc queruntur duo. **P**rimū queritur utrum peccatum ueniale et mortale conueniant in auersione. **S**ecūdo queritur utrum conueniant in reatu siue obli- gatione ad eternitatem pene.

Quia primū sic pceditur et qritur utz
veniale et mortale ueniant in auer
sione. Et q sic uidetur. Aug. diffini
ens peccatū dicit q peccatū non est appetitus
reuz malay s; desertio melioz. si ergo ueniale
peccatū peccatū ē. ergo i ipo est desertio sumi
boni. sed ubi est desertio sumi boni ibi ē auer
sio. ergo **re.** Si tu dicas q. hec ratio ueniat
mortali tm. tunc ego quero in quo omunicat
ueniale et mortale ratione cuius utrunqz dica
tur peccatum. Si tu dicas q. in ouersione ad
omutabile bonū. hoc non uidetur. quia ouerti
ad omutabile bonū non est peccatū nisi p illo
recedat homo a bono incōmutabili. peccatuz
enim est priuatio non positio. si ergo ueniale
peccatū inquantuz peccatū est omunicat cum
mortali. et illud cum quo omunicat non est cō
uersio. ergo est auersio. Item omne illud
quod est contra dei preceptum auertit a deo.
s; ueniale est huiusmodi. ergo **re.** Maior per
se manifesta est. minor probatur. **Ro. vij.** su
per illud. Non concupisces. **glo.** Bona est lex
que dum concupiscentiā prohibet omnia mala
prohibet. ergo si peccatū ueniale est malum.
ergo per illud preceptum. non concupisces est
prohibitum. Item omne illud quod defor
mat imaginem auertit a deo. peccatū ueniale
est huiusmodi. ergo **re.** Minor probatur per
illud quod dicitur. **vj. mu.** Amor inferioris
pulchritudinis polluit animā. sed peccatum ue
niale est amor inferioris pulchritudinis. ergo
re. Item simplex ad quod se conuertit to
taliter se conuertit. sed tam intellectus q; affe
ctus est simplex. ergo cum se conuertit ad ali
quid totaliter se conuertit. sed quod totaliter
se conuertit ad aliquid auertitur ab eius oppo
sito uel dispat. ergo cum affectus noster se
conuertit ad creaturam sub ratione creature
necesse est ipsuz auerti a deo. sed hoc est in ue
niali peccato. ergo **re.** Item impossibile est
q; aliquid moueatur ad terminum ad quem
quin aliquo modo separetur a termino a quo
sed conuersio dicit motum animi respectu ter
mini ad quem. auersio autez respectu termini
a quo. ergo si ouersio est in ueniali peccato ne
cesse est q; similiter sit auersio. Item omnis
amor creature uel est per modū usus uel per
modū fruitionis sicut dicit aug. in li. de doctri

na xpiana. sed in peccato ueniali est amor cre
ature. ergo uel per modū usus uel fruitionis.
nō per modū usus. quia iam non esset culpa.
est ergo amor fruitionis. sed frui creatura est
ponere finem in creatura. et hoc non est aliud
q; auerti a deo. ergo ois amor uenialis pecca
ti facit a deo auerti. Sed otra. Nullus auer
sus a deo est iustus. sed peccans uenialf rema
net in iusticia. ergo peccans uenialf non auerti
tur a deo. Maior per se manifesta est. minor
pbatur per illud puer. **xliij.** Septies in die ca
dit iustus et resurget. Item nullus separat
a deo nisi uolens. sed omnis q; auertitur sepa
ratur a deo. ergo nullus separatur a deo nisi i
actu quē facit mera uoluntate. sed multa ueni
alia peccata omittimus quadam necessitate si
cut dicitur **Ro. vij.** Quod nolo malū illud fa
cio. ergo **re.** Item nullus auertitur a deo sine
ipsi dei oteptu et offensa. sed nullus otemnit
deū et offendit sine graui culpa. sed ueniale in
ter leuia peccata reponitur. ergo per ueniale
homo non auertitur a deo. Item nihil quod
stat simul cū charitate auertit a deo. sed ueni
ale stat simul cum charitate. ergo **re.** Maior
manifesta est. minor probatur. quia si ueniale
expelleret charitatē. ergo auferret homini ui
tam gratia. sed peccatuz quod auertit homini
uitā ponit mortē et dicitur mortale. ergo pec
catū ueniale esset mortale. **R.** vñ q; absq;
dubio peccatū ueniale non omunicat cū mor
tali in auersione s; q; auersio dicitur proprie.
importat enim dei oteptū. otemptus dei iram
meretur et mortē. peccatū aut quo quis meret
iram et mortē non debet dici ueniale imo po
tius mortale. et ppter ea omunitur tenetur q;
auersio pprie loquendo in peccato mortali re
peritur non in ueniali. Et illud melius patet si
modū attendam⁹ p quē hō dī auerti a deo et
otēnere deū omittendo aliq; peccatuz in quo
nihil cogitat de deo. Aut. n. auertitur hō a deo
qz facit o diuinū mādātū. aut qz ponit sibi bo
nū creatū tāq; finē ultimū. in hoc nanq; q; fa
cit o diuinū mādātū recte a deo auertitur. qz
mādātū ē uia recte pueniēdi ad deū et tēdēdi i
deū. q; ergo facit o mādātū incedit directe uia
ōria. ideo qsi faciē suā retrorsū ouertēs tergū
ad illū vrit i quē debebat per mādātū tēdere.
Similiter cuz statuit sibi creaturam tanq; finē

ultimum recte dicitur a deo auerti. animā enī
media est inter creaturā et deum inquantū est
imago dei. **¶** Cum ergo ad creaturā se tanq̃ ad
finem conuertit faciem suam que debebat eē
sursum uersa deorsum inclinatur. et ideo se auer
tit a deo. **¶** Et utroq; dictorū modorum non est
auersio sine contemptu. nam qui mandatum
dei transgreditur contemnit mandantem. **¶** Si
militer qui creaturam sibi finem statuit princi
palem magis appreciatur creaturam q̃ deū
et hoc non potest esse sine dei contemptu. **¶** Ve
niale autem peccatum nec est directe contra
dei mandatum nec statuit creaturam tanq̃ fi
nem ultimum. et ideo non est in eo nec auersio
nec contemptus. **¶** sed q̃ ueniale sit preter dei
mandatum in ueniali etiam peccato creatura
non refertur in deum. hinc est q̃ per ueniale
recedit homo quodāmodo a uia mādati. quo
dam etiam modo morose adheret ei per quod
deberet transire. **¶** unde et in ueniali est quedam
elongatio et quedam retardatio. **¶** Unde conce
ditur q̃ ueniale a deo nō auertit sed elongat.
a deo non separat sed retardat. et si large no
men auersionis acciperetur ut se extenderet
ad elongationē et retardationē in ueniali esset
auersio quedam. quia tamen nomen auersionis
sonat in contemptum. ideo tenendū est q̃ auer
tere a deo sit mortalis peccati proprie. **¶** Unde
rationes que hoc ostendunt concedende sunt.
¶ Ad illud ergo quod primo obicitur q̃ pec
catum est desertio. **¶** dicendum q̃ si ista diffini
tio detur pro peccato mortali desertio stat ibi
pro auersio. **¶** si autem detur pro quolibet pec
cato desertio dicit quandā elongationē et retar
dationē. **¶** Posset tamen dici q̃ non dicitur pec
catū desertio dei sed desertio cuiuscunq; boni
quod spectet ad rectitudinē. **¶** quāuis ergo in ue
niali peccato non sit desertio dei est tamen de
sertio alicuius bone circūstantie circa actus ex
cuius defectu incidit ueniale peccatū. et in hoc
ueniunt tam ueniale q̃ mortale peccatū. q̃a
utrumq; priuat aliquod bonū. **¶** sed in hoc diffie
runt q̃ mortale priuat aliquem actum uel cir
cūstantiā necessariam ad salutem. ueniale uo
non. **¶** Ad illud quod obicitur q̃ ueniale est
contra dei prohibitionē. **¶** dicendū q̃ illud pro
prie dicitur esse contra dei prohibitionē ad cui
oppositū obligat prohibitio. **¶** ueniale autem non

est huiusmodi. et ideo non est directe phibitū
est tamen ipsi phibitioni anēxū. et magis pro
prie debet dici cohibitū q̃ prohibitū. **¶** hoc p̃
quia cum deus prohibet concupiscentiā dicens.
non concupisces. non prohibet primū motū con
cupiscentie sed concupiscentie p̃gressum s̃ illud
ecclē. xviii. **¶** fili post concupiscentias tuas non eas
¶ Sed dum phibet hominē ire post motū con
cupiscentie hoc ipso manifestat q̃ concupiscentie
motus non est bonus nec deo placitus. **¶**
¶ Ad illud quod obi q̃ amor inferioris pulchri
tudinis polluit animā. **¶** vō q̃ anima dupliciter
habet pollui. aut macula mortalis peccati que
quidē expellit uigore gratie. **¶** Aut macula ue
nialis peccati que quodāmodo retardat actū
dilectionis gratuite. **¶** Et prima pollutio est per
mortale et facit ad deformationē imaginis. q̃
auferit ei formā. s̃ imaginis recreationis. **¶** Se
cunda uero est pollutio uenialis quod r̃ si ali
quo modo polluat non tamen animā defor
mat. q̃ stat simul cū gratia que animā infor
mat. **¶** Ad illud quod obi q̃ simplex ad qd
se conuertit totaliter se conuertit. **¶** dicendū q̃
hoc dupliciter potest intelligi. q̃ totaliter pōt
dicere totalitē quantū ad actū conuertendi uel
quantū ad habitū. uel quantū ad potentiā cō
uertendi. **¶** Si intelligat ad actū sic uerū ē ad mi
nus s̃m statū uie. q̃ nō intelligimus quantū
simul et semel nisi unū solū. **¶** aut si multa simul
intelligam? et uelim? hoc est inquantum sunt
unū. **¶** Si autē dicat totalitatem habitū uel virtutis
sic falsus est sermo. non enim oportet q̃ qñ
anima uel aliquod simplex conuertit se ad ali
qd. conuertat se s̃ totū suū habitū et s̃ totā suā
potentiā. q̃ pōt conuertit intensi? et remissi?. **¶** uiz
ergo dī q̃ qñ affect? se conuertit ad vñ totalit̃
auertitur ab ei? opposito siue dispatō. **¶** Si pri
mo mō intelligatur falsū est. q̃ pōt se conuer
te ad unū in actu et ad aliud in habitu. **¶** Si scō
mō uel tertio intelligatur sic h̃z. ueritatē. s̃z ma
ior p̃positio fuit falsa. **¶** Et p̃pter hoc q̃ totalit̃
conuertit alī accipit in maiori p̃pōne et aliter i mi
nori. ideo cōt̃ia illa nō tenet. **¶** Et si tu obicias
q̃ nō potest affici simul et semel erga deū et
erga creaturā quā inordinate diligit. **¶** vñ cū cō
uertitur ad vñ auertitur ab altero. **¶** vō q̃ n̄ se
q̃tur. q̃ auerti p̃ dicit q̃ n̄ conuertit actualit̃. im
portat. n. triū conuersiōis. s̃. quandā asp̃nationē

dei siue creptus. ¶ Ad illud quod obiicitur qd motus separat a termino a quo. vñ qd uex e de illo motu proprie qui concernit duos terminos vñum a quo incipit et alter in quem tendit. non sic est in actu uenialis peccati. anima enim cum peccat uenialiter non mouetur a deo in creaturam sed magis afficitur ipsam creaturam. vñ de ueniale peccatum potius est affectus siue actus quam motus. ¶ Ad illud quod obiicitur qd amor uenialis peccati est amor fructuionis. vñ qd falsus est fm qd frui accipitur proprie. scilicet quiescere in aliquo ad finem ultimam. sic n. frui est p mortale non per ueniale. Si ergo querat utrum sit usus uel fructio. vñ qd nec e usus nec fructio scilicet abusus nisi forte usus dicatur large omnis amor quo quis amat aliquid non quiesces in illo sed referat ad aliud actu uel habitu. siue referat recte siue minus recte. Et qd illud oporteat dicere manifestum est. cum enim aliquis diligit aliquam creaturam referens ad aliud non tñ ad illud quod est amore illo peccat. nec tamen illud est fructio nec usus proprie dictus sed magis proprie dicitur abusus. ¶ An aug. cum dicit. ois qui amat aliquid aut amat utens aut fruens. accipit large usum et fructuionem. vñ sum p omni amore relato siue recte siue statuatur ibi finem principalem siue non. Et sic in diuisione illa comprehenditur amor uenialis peccati. nisi forte quis uelit dicere qd aug. loquitur ibi de amore ordiato. Et sic patet oia.

Secundo queritur utrum ueniale ueniat cum mortali in reatu pene eterne. Et qd sic uidetur. Pena assumpta p mortali e proportionabilis pene assumpte p ueniali et quantum ad acerbitate et quantum ad durationem. ergo si pene arbitrarie pensantur p magnitudine reatus peccati. uidetur qd reatus uenialis mortalis sint et utroque modo proportionabiles. scilicet pena eterna non est proportionabilis nisi eterne. si ergo unum obligat ad penam eternam uidetur qd et reliquum. Si dicas qd per gratiam mortale fit ueniale et commutatur pena eterna in temporalem. Obiicitur tunc. qd cum ueniale similiter remittatur p gratiam si misericordia dei est ordinata sicut eterna commutat temporalem deberet commutare in instantaneam. qd si non facit uidetur qd illa ratio nulla sit. ¶ Item esto qd aliquis decedat cum mortali et ueniali et qd de neutro fuerit in hac uita punitus. si ergo peccatum non remanet impunitum. ergo p utroque punitur iste. sed non nisi in inferno et in inferno

punitur in eternum. sed si non punitur ultra quam meruit. ergo p peccato ueniali merebatur puniri eternum. Si tu dicas qd punitur eternum ratione mortalis iuncti. obiicitur qd non. Esto qd mortale illud puniatur quantum meruit puniri. tunc ergo p ueniali aut punietur eternum ratione sui. aut ratione mortalis adiuncti quia illud sufficienter punitur p se. si ergo punitur eternum hoc e ratione sui. sed deus nullum punit supra dignum. ergo dignum erat propter ueniale peccatum aliquod eternum puniri.

¶ Item ueniale stat cum gratia et stat cum mortali et utrobique saluatur ratio uenialis. et constat qd magis saluatur cum mortali quam cum gratia quia gratia delet ipsam mortalem nunquam. ergo si abstrahatur ab utroque magis tenebitur proprietate quam habet cum mortali quam cum gratia. scilicet quoniam cum gratia debetur ei pena temporalis. quoniam cum mortali debetur ei pena eterna. ergo ueniali de se et p se debetur pena eterna.

¶ Si tu dicas qd obiectio teneret si pena temporalis deberetur ei ratione gratie. scilicet hoc non e uex quod debetur ei ratione gratie sed hoc e uex quod debetur ei ratione sui. Contra. Impossibile e sufficienter puniri peccatum nisi remittatur. quia quod diu durat culpa debet durare pena. non. non. vñ e dedecus peccati sine decore iusticie. sed nec mortale nec ueniale dimittitur nisi p gratiam. ergo tñ mortali quam ueniali debetur pena eterna quantum est de se.

¶ Item esto qd aliquis tñ habeat peccatum ueniale nec tñ habeat gratiam. aut eēt dignus pena eterna aut temporalis. ergo illa perfoluta esset omnino absolutus a culpa. sed potest per seipsum penam illam soluere. ergo per se posset ad innocentiam resurgere. qd si non potest p seipsum ad innocentiam redire nunquam potest quantum e de se penam sufficientem p illa culpa sustinere. ergo nisi auxilium gratie superueniat ueniali peccato debetur pena eterna.

¶ Si tu dicas qd soluendo penam disponeret se ad gratiam que culpam deleteret. hoc non soluit. qui si se similiter puniret pro peccato mortali deus gratiam infunderet que illam culpam mortalem deleteret. ¶ Item delectatio mortalis peccati non excedit delectationem uenialis in infinitum. ergo si reatus respondent delectationi neque reatus excedit reatum in infinitum. sed eternum excedit temporale in infinitum. si ergo mortale obligat ad penam eternam. ergo et ueniale. Si tu dicas qd quantum non excedat simpliciter. excedit tñ p reputationem. quia mortale diligit supra deum qui e bonum infinitum.

ueniale vō minime. **C**ontra hoc est, qđ cum vē-
niale peccatū a deo puniatur et deo displiceat
aliquo modo offensū est dei. ergo si tanta ē
offensa quantus is qui offenditur cum per ve-
niale peccatū offenditur deus qui est infinitus
videtur qđ reatus peccati uenialis debeat repu-
tari infinitus sicut et mortalis. ergo sicut per
mortale peccatū meretur homo puniri infinite
ita et per ueniale. **S**ed contra. **H**ugo de sã-
cto victore. Ueniale peccatū est illud cui fm se
debetur pena transitoria. ergo reatus uenialis
peccati solūmodo est pena tēporalis. **I**tem
pena eterna est mors secunda. sed nulli debe-
tur mors secunda nisi propter primā que est
per separationē anime ad deū. si ergo ueniale
a deo non separat sicut supra ostensum fuit.
ergo non obligat ad penam eternam. **I**tem
si ueniale facit hominē dignus pena eterna le-
dit hominē usq; ad mortē. sed quod est huius-
modi debet dici mortale. ergo ueniale peccatū
est mortale. **I**tem si ueniale peccatū obli-
gat ad eternā penā cum omne eternū careat
fine. et quod caret fine caret remissionē et uenia-
le peccatū ueniale dicit oppositū ad remissionē
et ueniā. sed quod est huiusmodi non est uenia-
le. ergo peccatū ueniale non est ueniale. **I**tem
si ueniale facit dignū pena eterna et grā
facit hominē dignū vita eterna cum ueniale
peccatum et gratia simul sint in eodem. simul
est homo dignus vita eterna et pena eterna.
ergo si fit ei retributio s; meruit simul pos-
set esse in eterna beatitudine et in eterna pena
quo nihil magis impossibile. **R.** Ad predi-
ctorū intelligētiā est notandū qđ sicut fides nra
dicit peccato mortali debetur pena eterna. qđ
re autē peccato mortali debetur pena eterna
multiplex cōsuevit assignari ratio. ad presens
autem sufficiat una. quia ista questio alibi ha-
bet locū. s. in quarto vbi queritur de eternita-
te pene infernalis. precipua enim inter rōnes
est quare debetur peccato mortali pena eter-
na. quia dūz homo peccat mortālī separat se
a vita gratie. et subiicit se perpetue impotētie
exeundi de culpa quantū est de se. nemo enim
potest a culpa mortali resurgere nisi p re-
creationē et infusionē noue gratie et noue uite. et
ppter ea rōne istius impotentie peccato mor-
tali anexa est obligatio ad eternitātē pene. hec
autēz pena eterna et si omni peccato mortali

debeatur. non tamen omni persoluitur. quia
quāuis mortale peccatū reddat hominē impo-
tentē ad resurgendum per seipsū. attingit tñ
hominē releuari per diuinū auxiliū. **D**ebetur
ergo peccato mortali pena eterna. quia sepat
hominē a vita. persoluitur autem pena eterna
in eo qđ tenet hominē in eternū separatū a vi-
ta. quia ergo ueniale peccatū nō separat hoīez
a vita. quia non excludit grām. nec tenet ho-
minē in eternū separatū a vita. hinc est qđ pec-
catū ueniale nec de se obligat ad penā eternā
nec ei fm se redditur pena eterna. quia vero
peccatū ueniale coniungi habet ei quod sepat a
vita et etiā ei quod tenet separatū a vita. hic
est qđ rōne adiuncti pena eterna debetur et pe-
na eterna persoluitur. vnde si aliquis decedat
cum mortali simul et cum ueniali eternalī pro
utroq; puniretur. **E**t ratio huius est. quia nul-
lū peccatū deleri potest absq; grā. et qđ diu du-
rat culpa debet durare pena. et ideo cum ue-
nialis culpa duret cū mortali in infinitū rōne
coniunctionis cum illa in infinitū punitur. nūbi
lominus tñ ei quantū est de se debetur pena
tēporalis cum simul possit stare cum gratia. et
propterea ueniale nominatur ut in hoc distin-
guatur a genere peccati mortalis. quia morta-
le aufert principiū uite et uenie. s. ipam grāz.
ueniale aut quantū ē de se non aufert imo si-
mul cum illa manet. **C**oncedē de sunt ergo ra-
tiones ostēdentes qđ ueniali peccato nō debe-
tur pena eterna fm se. **A**d illud quod obī
qđ pena satisfactoria pro ueniali et mortali est
pporcionabilis. vici potest qđ rō illa nō clu-
dit qđ debeatur ueniali pena eterna nisi prout
est coniunctū mortali. ppter ea ratio illa non co-
git. qđ sicut in opponendo dictū ē in infusione
gratie pena mortalis peccati omutatur in tē-
poralē. pena uero uenialis peccati non omuta-
tur in tēporalē. **E**t si tu queras vnde hoc cum
misericordia dei debeat eē ordinata. vō qđ qđ
obligatio ad penā eternā non pōt simul stare
cum gratia. necessario per infusionē gratie fit
absolutio pene eterne. sed grā bene stat cum
pena tēporali. et ideo nō opz per infusionem grē
tēporalē in momētaneā omutari. **A**d illud qđ
obī de eo qđ decedit cū ueniali et mortali vō qđ
talis pena tā p ueniali qđ p mortali punit s; hoc
nō ē rōne uenial principalī s; rōne uenial adiuncti
Nec ualēz qđ obī qđ mortale punit i se qđ uiz

meruit. quia sicut bonū uigoratur ex bono ita malū uigoratur ex malo eo modo quo dicitur malum uigorari. ideo quāuis ueniali quantū est non debeat pena eterna. **n**ihilominus tñ potest ei deberi inquantū est iunctū mortali. ideo cum deus punit taz ueniale q̄ mortale i eodē pena eterna neutz punit supra dīgnū sz utrunqz punit put puniri meretur nō solū i se sed etiam prout est alteri confunctū. ¶ **A**d illud qd̄ obī q̄ magis saluatur ratio uenialis cum mortali q̄ cum gratia. **r**ō q̄ si intelligat de grā q̄stū ad actū uey ē. nā act⁹ grē siue mo t⁹ grē delet ueniale peccatū. **S**i autē intelligat q̄stū ad habitū falsū ē. qz ueniale cū grā magis saluatur i ppria rōe q̄ cū mortali. **t**unc. n. nec reat⁹ ei⁹ augetur nec minuitur nec mutat⁹ sz cū ueniale iunctū ē mortali tunc reat⁹ ei⁹ augetur i quodā mō mutat⁹. qz iunctū malo uigora. **N**ec ualet qd̄ obī q̄ ueniali nō debetur pena tp̄alis nisi rōe grē qz semp duraret nisi eēt grā. **r**ō. n. q̄ uey ē q̄ supduraret nisi essz grā. qz tñ ipz de se grā nō excludit sicut mortale simul stat cū principio sue remissiois i delectatōis. ideo q̄stū nō possit deleri sine grā nihilomin⁹ tñ q̄stū ē de sua natura debile ē i terribile. nō sic est de mortali qd̄ oīo excludit donū grē. ¶ **A**d illud qd̄ obī q̄ si aliq̄s eēt in solo ueniali i moreretur in eternū cruciaret. **r**ō q̄ hec positio ē impossibilis. **p**rimū qz nūqz nec ē nec erit q̄ aliq̄s in solo pccō ueniali fuerit ita q̄ nō heat grāz. **n**ihil. n. est mediū nunc qn hō habeat grām aut sit in mortali pccō. **i**n primo statu nihil fuit mediū inter inocentia i mortale culpā sicut est s̄ oñfuz. i ideo positio illa uana. esto q̄ aliq̄s puer eēt in ueniali dico q̄ deus nūqz educeret eū de statu meriti qn ul ipe peccat⁹ mortali ul ipe daret ei grāz. **E**t si q̄rat utrū ipi ueniali debeatur pena eterna vel tp̄alis. **r**ō q̄ debetur pena tp̄alis. **s**i pcedat ulter⁹. ergo illa p̄soluta erit oīo immunis a culpa. **r**ō q̄ uey ē. sz qz nūqz pōt eā deo p̄soluere ita q̄ aiām de⁹ acceptet sine grā. **h**ic ē q̄ de ne cogereetur istū supra dīgnū punire grāz sibi infunderet p quā solutōem pene acceptet. i ideo nō seq̄tur q̄ illi pccō debeatur pena f̄ se. nec seq̄tur q̄ hō p se possit resurgere a culpa ad inocentia. ¶ **A**d illud qd̄ obī q̄ delectatio nō excedit delectatōez in infinitū. **r**ō q̄ nō excedit in infinitū f̄ uerā intensione

delectatōis sz f̄ reputationē peccatōis. **E**xēplū aut h⁹ ponitur in charitate que diligit aliquod bonū creatū i diligit increatū. i adeo bonū in creatū reputat bonū bonū q̄ si creatū infiniti es multiplicetur adhuc non equaret illi in amore sed plus amaret deū q̄ bonū creatū infiniti es multiplicatū. sz utrūqz diffinitē diligit. **s**ic etiā in pposito ē intelligendū in amore occupie que charitatē perimit i que cū charitate saluatur. nā una. f. que charitatē perimit p̄fert creaturā deo qui erat preferendus infinitis bonis creatis. altera uero que cū charitate manet nō p̄fert creaturā deo. et ideo f̄ reputationem peccantis i dei punientis mortale excedit ueniale iproportionalit. ¶ **A**d illud quod obī q̄ p ueniale offenditur deus. **r**ō q̄ falsū ē. **n**ō. n. dī deus offendi nisi cū cōtemnitur. sz uey ē q̄ cū ueniali peccato minus deus amatur fm q̄ **aug.** dicit in li. 2. **r**ef. **D**inus te amat qui tecū aliquid amat quod ppter te nō amat. **I**deo ueniale uitā eternā nō aufert sz retardat quia a deo nō separat sed elongat. nec obligat eternaliter cruciantē quantū est de se sed tp̄aliter assilgentem.

Quonsequenter queritur. tertio loco o modis diuidēdi peccata. **E**t cū multi sint modi diuidēdi de quib⁹ ualde p̄lixū eēt hic disputare. **h**is omīssis in generali querūtur hic duo. ¶ **P**rimo queritur utz peccatū habeat hic diuidi p dīas materiales tñ aut p dīas formales aut p sp̄ales. ¶ **S**ecūdo queritur utrū pccō diuidi habeat p diuersionē i auersionē tanqz p diuersas pccōz dīas.

In primo sic pceditur i q̄ritur utz peccatū diuidi habeat p dīas materiales tñ. an etiā per formales. **E**t q̄ nō tñ per materiales sed etiam per formales diuidi habeat ostenditur sic. **S**icut se habz castitas ad uirtutē ita se habz luxuria ad uitij ergo sicut castitas est species uirtutis ita luxuria est species uitij. sed una species distinguitur ab altera per dīas formales. ergo **r**ō. ¶ **I**tem bonum opponitur malo non tñ materialiter sed etiam formaliter. i diuersis bonis diuersa opponuntur mala. sed bona quibus mala opponuntur formaliter distinguntur. ergo p rōne i mala q̄ eis formalit̄ opposita sūt formalit̄ differūt. ¶ **I**tem i unū actū peccati assignat diuersa dīe pccōz sic i pccō ade i quo dī fuisse gula

7 supbia 7 inobedia. sz pccā q̄ consistunt 3 unus
 actū nō hnt dñā materialē. ergo si aliquo mō
 differunt necesse ē q̄ habeāt dñā formalē.
Ite multiplicatio ē materiā ē multiplicatio
 ē numez. 7 multiplicatio ē numez nō hz statū
 ergo si pccā solūmō distingeretur p dñas ma
 terialē differētes nunq̄s pccm possz diuidi suf
 ficienti dñisioe. si ergo pccm ueniale diuidit i
 scriptura dñs ipz sufficēter diuidētibz 7 oē
 pccm 3 plectētibz uidetur q̄ pccā adinuicē di
 stinguāt nō solū dñs materialibz uex etiaz
 formalibz. **S**z 3. formale i genere peccati
 mortalis ē auersio. sz pccā a pte auersiois non
 distinguūt imo ueniunt. oia. n. dicunt auer
 sionē a deo. si ergo distinguuntur hoc ē solū a
 pte auersiois q̄ ē in pccō materialis. ergo tm̄
 diuiditur pccm p dñas materiales n̄ p forma
 les. **I**te pccm formalē loquendo nihil ē. sed
 q̄ nihil ē nō hz dñas diuidētes. ergo si pccm
 diuiditur nullo mō diuiditur inquātū formalē
 3 consideratur. restat ergo q̄ solū diuidatur p illō
 q̄ ē materiale i ipō. 7 rēdit idē q̄ p rē. **I**te
 oē illud q̄ hz dñas formales 7 spāles aliquo
 mō formalē loquendo hz spēs. sz peccatū siue
 malū formalē loquendo ē priuatio spēi. 7 pri
 uatio spēi nō hz spēs. 7 q̄ caret spē caret dñā
 formalē 7 specifica. ergo rē. **I**te si peccatū
 h̄ret dñas ipz formalē diuidētes. ergo h̄ret
 ueras spēs. sz oē tale hz ordinari i yñe directe
 illud aut q̄ ē in genere a deo ē. ergo peccatū
 formalē loquēdo a deo ē. q̄ ē 3 fidē. **I**te
 prima rō peccati ē in originale 7 actuale. sz ori
 ginale 7 actuale pccm nō distinguuntur formalē
 q̄ q̄ est originale uni fuit alteri actuale sicut
 p3. q̄ q̄ est originale nobis fuit actuale ade.
 si ergo prima mēbra maxime differunt 7 ori
 ginale 7 actuale n̄ sunt dñe peccati formaliter
 differētes. multo forti⁹ nec alie. **I**te prima
 diuisio actualis peccati ē p mortale 7 ueniale.
 7 mortale 7 ueniale non dicant diuersas dñas
 fm formā 7 spēm. ergo multo minus nec alie
 dñe f spēm 7 formā faciunt differre. Maior
 ppositio manifesta ē. minor pbat. p eo q̄ ue
 niale peccatū efficitur mortale sola intentōe li
 bidinis circa idē genus delectabilis. ergo si ma
 ius 7 minus nō faciunt diuersitatē fm spēm 7
 formā. uidetur q̄ peccatū ueniale 7 mortale n̄
 addant formale dñam. ergo nec aliam. **S**z.
 vō q̄ duplī 3tingit loq̄ de pccō. aut i 3 cretōe

aut in abstractōe. Si in abstractōe sic vō est q̄
 quēadmodū peccatū cū sit priuatio nō hz ordi
 nari nisi p accūs. s. p 3 paratōez ad suū oppo
 sitū. sic etiā non hz formalē distingui nisi rōe
 sui oppositi. priuatōes. n. distinguūt p habi
 tus. unde sicut castitas 7 fortitudo sunt uirtu
 tes formalē differētes in genere 3tutis sic etiā
 luxuria 7 pusillanimitas q̄ opposita sūt istatū
 duay 3tutū formaliter dñr differre in genere
 uitioy. nō tñ fm formā suā sz fm formas sui
 oppositi. Si aut loquamur de peccato in 3 cre
 tione sic nō tantū dicit priuationē sz etiā actū
 uel habitū subtrahūt. 7 quoniā act⁹ uel habit⁹
 subtrahūt peccato nō tantūmō diuersificat ma
 terialē imo etiā formale dñā. alia ē. n. pñitas
 ad luxuriā. alia pñitas ad supbiā. 7 ali⁹ actus
 quo supbi alioq̄. 7 ali⁹ quo luxuriatur nō tan
 tūmodo f materiā sz f formā ppter formale
 dñas obiectoy. hic ē q̄ peccatū hz q̄ 3cretiue
 accipitur diuidi hz p dñas nō tantū materiales
 uex etiā formales. formales dico nō respectu
 deformitatis sz respectu habit⁹ uel act⁹ subtra
 cti. Et sic p3 q̄ siue peccatū accipiat abstra
 ctīue dñas hz formales sz uno mō p se. alio
 mō p accūs. q̄ uno mō dicit ens i genere fm
 rectā coordinatōez. alio mō dicit ens i genere
 solū p reductōez. 7 q̄ hoc mō rōnes ad ptem
 primā pcedūt. ideo 3cedende sunt. **A**d illō
 vō q̄ primo obf in 3riū q̄ formale in pccō ē
 auersio. vō q̄ uex ē q̄ auersio ē formale re
 spectu auersionis. p̄prie tm̄ loquendo peccatū
 magis vō dici priuatio boni sibi oppositi q̄
 auersio a deo. aut saltē eque p̄prie. 7 q̄ uis pec
 catū rōe auersiois a deo nō multiplicetur. q̄
 unū ē a quo fit auersio. tm̄ rōe priuatōis boni
 cui opponitur multiplicari hz. 7 ita rōe ei⁹ q̄
 ē in ipō formale hz diuersas dñas. Preterea ad
 ad eē peccati nō tantūmodo 3currit auersio sz
 etiā 3uersio. 7 quoniā 3uersio respicit obiecta
 creata q̄ nō tantū distinguunt materialiter sed
 etiā formalē differūt. hic ē q̄ ex illa pte pecca
 tū hz plurificari p formales differētiās. **I**te nec
 dicit 3uersio eē materiale in pccō sm̄ p̄r lo
 quēdo sz solū rōe auersiois. nec oīo ē materialis
 respectu auersiois. nā 7 si auersio dat 3uersioi
 q̄ sit peccatū. 3uersio dat auersioi q̄ sit tale
 pccm. **A**d illud q̄ obicit q̄ pccm formalē
 loq̄ndo nihil ē. vō q̄ uex ē. q̄ uis autē nihil sit
 tamen alicuius est non solū ut subiecti verū

etiam ut opposi. et ea rōe qua alicuius est cui formaliter opponitur formaliter habet distincti-
 qui non fm formā que est in ipso sed fm for-
 mā que est in suo opposito. ¶ Ad illud quod
 obi q. peccatū est priuatio spēs. ergo non ha-
 bet spēm. iam patet rōisio. **Uex est. n. q.** non
 habet spēs proprie fm q. priuatio nec dicitur
 habere dīas formales et specificas illo modo
 .s. q. in se diuersas habeant spēs sed quia op-
 ponitur diuersis bonis fm spēs inquantū illa
 priuat. ¶ Ad illud q. obi q. si haberet spēs
 eēt in genere per se. **Uex est. n. q.** si haberet
 spēs i se et per se. peccatū aut fm q. accipitur
 abstractiue et formalī sicut non est in genere
 per se nisi per reductionē. sic nō hz diuidi per
 dīas formales differentes per se sed soluz p
 accidens. q. d. aut peccatū fm q. nihil est et
 accipitur abstractiue non sit in genere. tñ fm
 q. accipitur cōcretiue. s. rōe actus subtracti et
 habitus in genere est. actio enim peccato sub-
 tracta a deo est. ¶ Ad illud quod obi de ori-
 ginali et actuali. **Uex est. n. q.** originale et actuale non
 solūmō differunt q. sit ab actu et illud a natu-
 ra. sed etiā dīferunt penes bonū quod priuat
 vnde et actuale priuat iusticiā gratuitā siue p-
 sonalē. originale uero tollit iusticiā originalē
 siue que respicit hoīes fm q. est natura. Pro-
 pterea aliter dicitur in nobis originale et aliter
 in adam. in nobis dicitur originale quia est ab
 origine tractus. in adam uero quia fuit origo
 alioz peccatoz. Et quāuis originale secundo
 modo dictum possit esse illud q. actuale. put
 tñ primo modo dicitur non potest originale
 occurrere in idem peccati genus cum actuali. et
 hoc modo ponitur dīa inter ea. ¶ Ad illud
 quod obi de ueniali et mortali q. non differūt
 formalī quia magis et minus non uariāt spēs
Uex est. n. q. prima oppositio falsa est. ¶ Ad hoc aut
 quod dicitur q. dīa fm minus et maius nō ua-
 riat spēs. rñdetur triplī. primo q. hoc est **Uex**
 i genere nature sed non est **Uex** in genere mo-
 ris sicut patet. q. uicia diuersificantur formalī
 fm spēm penes superabundantiā et defectū.
 non solū ad se inuicē sed etiā a vīute. Secūdo
 mō rñdetur q. hoc intelligitur de maius et mi-
 nus accīdenti. delectari aut sub deo est eēntiale
 ueniali. et delectari supra deū est eēntiale mor-
 tali. Tercio mō rñdetur q. hoc ē **Uex** de ma-
 gis et minus quod est citra terminū s. non de

magis et minus ultra terminū. vnde calidū in
 quarto gradu ē alterius spēs q. calidū i tertio.
 sit et in pposito intelligendū q. amare aliquid
 circa deū ē terminus uenialis peccati et quantū
 intendatur amor dum tñ citra deū est ueniale
 peccatū. si aut pponit aliquid deo tūc exit suū
 terminū. et sic cadit in aliud peccati genus. s. i
 peccatum mortale.

Secundo q. rñtur utrū hbeat diuidi p
 auersionē et uersionē tāq. p diuer-
 sas pccōz dīas siue p diuersa pccā.
 ¶ Et q. sic uidetur. **Uere. ij.** Duo mala rē po-
 pulus meus. me dereliquerūt me fontē aq. uiue
 re. ergo derelinqre deū et adherere creature
 sunt duo mala. ergo sunt duo pccā. ¶ Item
 auersio ē per cōtēptū. uersio aut p cupiditatē
 Si ergo cupiditas et cōtēptus sunt diuersa pec-
 catoz genera. uidetur q. auersio et uersio fa-
 ciat pccā diuersa. ¶ Itē in bonis sic est q. ali-
 est habitus quo q. declinat a malo et ali-
 quo facit bonū. similī et alius actus sicut p. i timore
 et amore. ergo si multo maior ē diuersificatio
 ex pte maloꝝ q. ex pte bonoꝝ. uidetur multo
 fortī q. aliud sit pccm quo q. auertit a deo et
 aliud quo uertitur ad imutabile bonū. ¶ Itē
 aliud est pceptū quo pccipitur facere bonū. et
 aliud quo pccipitur declinare a malo. s. auersio
 ē illud pceptū quo q. pccipitur facere bonū
 utpote deo adherere et ad ipz uerti. uersio
 vō ē illud pceptū quo pccipitur declinare a
 malo. ergo si diuersa sunt pcepta q. opponū-
 tur uersio et auersio. ergo sunt diuersa pccā.
 ¶ Itē plus uenit auersio cum alia auersione
 q. auersio cū uersione. s. auersio cū alia auer-
 sione faciunt diuersa pccā. ergo multo fortius
 uersio cū auersione diuersa faciet pccā. ¶ S.
 3. Sup illud eccle. x. Intiū oīs peccati supbia.
 Glo. Laueam supbiā et cupiditatē nō tanq.
 duo mala s. unū a quo oīa oriūtur. ergo sup-
 bia facit auerti et cupiditas uerti. uidetur q.
 penes auersionē et uersionē nō attendat duo
 pccā s. unū. ¶ Itē aug. 3. pelagiū. Peccatū nō
 ē appetit⁹ reꝝ maloꝝ s. dectio melioꝝ. ergo
 nūq. uersio facit pccm cōpletū nisi adsit auer-
 sio. si ergo auersio concurrat ad omne pecca-
 tū uidet q. penes illā nō sumatur dīa pccī.
 ¶ Itē oē pccm mortale ē uolūtariū nisi rōe uer-
 siois ad imutabile bonū. ergo uersio occur-
 rit ad oē pccm. ergo uersio nō p. eē pccī dīa.

Item recessus a finio a quo et accessus ad finem
ad quem non facit diuersos motus nec diuersos actus.
Sed auersio dicit recessum a termino a quo. **A**uer-
sio accessus ad terminum ad quem. ergo non faciunt
diuersum actum uel motum. sed ab unitate actus peccatum
est unum. ergo non faciunt diuersa. **I**tem in pec-
cato auersio est formalis respectu uersionis
sed formale non ponit in numero cum suo mate-
riali. ergo nec auersio ponit in numero cum uer-
sione. ergo uersio et auersio non faciunt diuer-
sa peccata. **R.** **Q**uod auersio dupliciter accipitur.
Uno modo putatur dicitur de ordinatōe circa actum con-
uersionis. Alio modo putatur dicitur actum a uersione
distinctum. **P**rimo modo uersio non ponit in nume-
ro cum auersione nec facit diuersa peccata imo illa
duo essentialiter clauduntur in omni peccato mortali. nam
uersio non est culpa nisi quia inordinata nec est
inordinata nisi quia auertitur homo a deo cui debe-
ret inherere tanquam fini ultimo. et hec auersio est
a peccato in cuius perpetratiōe peccator nihil cogitat de
deo. **S**ecundo modo. scilicet putatur auersio dicitur actum disti-
ctum a uersione sic constituit diuersum peccati ge-
nus. **H**oc. n. modo auerti est odio habere uel inui-
dere sicut supra dixit magister. **Q**uod et constat quod
aliud genus peccati est odire deum et aliud amare
mutabile bonum. et quoniam ut plurimum auersio in
peccato accipitur putatur dicitur de ordinatōe a deo tan-
quam a fine quod putatur dicitur motum inordinatum a deo.
hinc est quod uersio et auersio potius operantur ad
peccatum sicut dicitur constituentes quod sicut dicitur diuide-
tes. **E**t ideo procedendum quod hoc modo auersio
et uersio non faciunt diuersa peccata. et rationes que
hoc ostendunt procedente sunt. quia ista uia procedunt.
Ad illud quod primo obicitur de **P**iere. tuo ma-
lo fecit populus meus. **R.** **N**on debet potest quod derelictio
non tamen debet ibi de ordinatōe que est coniuncta
uersioni sed etiam per omissionem mandatorum dei.
et tunc distinguuntur illa duo mala non sic auer-
sio et uersio sed sicut ommissio et commissio. **U**t ui-
cendum quod duo mala dicitur non quia sunt duo peccata
sed quia sunt due diuersae radices concurrentes ad
completionem unius peccati sicut dicitur glo. phabita
super. x. eccle. **A**d illud quod obicitur quod auersio
est per contemptum et uersio per cupiditatem. iam patet
in solutio. loquitur. n. de uersione et auersione per di-
uersum actum et motum. quod si aliter intelligat ut ac-
cipiatur contemptus et cupiditas large putatur occurrit
ad unum peccatum. sic non sunt duo mala sed unum
Ad illud quod obicitur quod alius est habitus quo quis

declinat a malo et quo quis facit bonum. **Q**uod quod de-
clinare a malo dicitur dupliciter sicut dictum est de auersione
Propterea. n. declinare a malo dicitur actum delectati-
onis et fuge respectu mali dicitur diuersum actum et
motum ab eo quod est facere bonum. **P**ropterea autem dicitur
recessus a malo sic non dicitur diuersus actum et ha-
bitum quia eodem modo et habitu quo quis accedit ad
bonum elongatur a malo. **A**d illud quod obicitur quod
alij precepto opponitur uersio et alij auersio.
Quod quod falsum est. nam auersio et uersio non sunt
diuersa precepta sed occurrunt ad idem peccatum quod
est tanquam preceptum affirmatiuum quod preceptum negatiuum
nisi forte accipiatu auersio putatur notat actum uel
motum a deo. **A**d illud quod obicitur quod plus uer-
nit auersio cum auersione. **Q**uod quod uerum est uenientia
formali que est in hoc quod assignatur in aliquo
tanquam in uno comuni. sed non est uerum de uenien-
tia ordinis que occurrit ad constitutionem unius ter-
tij. non. n. unum peccatum constituitur ex pluribus auer-
sionibus sic ex auersione et uersione fit occurrere.

In parte ista sunt dubitationes circa
lit. **E**t primo queritur de hoc quod dicitur
quod peccatum iterum est in aliquo reatu post
quod transit actum. **U**idetur. n. hoc esse falsum. aut. n.
reatus siue obligatio peccati fundatur super actum
peccati. aut super penitentiam. aut super deformitatem.
Si super actum. ergo transiente actu necesse est ipse
transire. ergo non manet peccatum quantum ad re-
atum postquam transit quantum ad actum. **S**i super peni-
tentiam. ergo cum penitentia remaneat in homine post gratiam
suscceptionem. uidetur quod reatus remaneat post
peccatum etiam per gratiam susceptam quod est plane falsum
Si super deformitatem et illa dicitur priuationem et
priuationem nihil est. ergo fundatur reatus peccati
super nihil. ergo per nihil obligatur homo ad pe-
nam. ergo si nihil est plus in peccato nisi ista tria non
uidetur quod peccatum possit remanere reatu et transi-
re actum. **Q**ueritur ergo super quid fundatur rea-
tus siue obligatio ad penam. **R.** **Q**uod quod secundum
quod tria sunt in peccato. scilicet actus peccandi. et habitus
penitentis siue macula peccati. et tertio defectus
siue boni priuatio que deformitas dicitur. secundum hoc
triplex fuit modus uolens. **Q**uidam. n. dixerunt quod
reatus peccati fundatur super actum. nec tamen
sequitur quod reatus transeat cum actu. per eo quod per
actum perit potest homo manere obligatus ad penam
futuram. **U**t. n. quod ex prauitate actus siue reus
pene efficitur ut actus ille transeat reatus siue
obligatio non pertansit sicut per in latrone rei

in eo qui aliquod facinus perpetravit. **S** huic modo obuiat potestas absolutionis a reatu. **S** .n. reatus fundatur super actū p̄teritū cū actū p̄teritū necesse sit esse p̄teritū cū est reus non pōt non esse reus quod manifeste falsū ē. **A**lius modus v̄bi fuit q̄ reat⁹ fundatur super p̄nitatē que q̄dez p̄nitas dīr eē macula peccati ⁊ illa macula ē quasi quedā dispositio reddēs aiām cremabile. ⁊ rōne amotōis illius macule dīr lauari in sanguine xpī a peccatis n̄ris. **S** huic modo v̄bi obuiat possibilitas amotionis illius p̄nitatis absq̄ infusione gr̄e sicut p̄z q̄n de auaro fit p̄digus, aufertur ab eo p̄nitas ad auariciā. **S**i ergo reat⁹ fundaretur sup illā p̄nitatē cū aliq̄s de auaro fieret p̄dig⁹ absq̄ gr̄a esset a reatu peccati absolut⁹ q̄d plane falsū ē. **T**ertio modus v̄bi ē q̄ reat⁹ fundatur sup deformitatē. deformitas aut nō tm̄ dicit boni priuatōez s̄z etiā debitū h̄ndi. ⁊ q̄ peccator v̄z deo iusticiā ⁊ honorē. ⁊ dū illis priuatur p̄ peccatū deformatur. ex hoc obligatur ad sustinēdā penā. q̄. n. debitor erat ⁊ nō poterat soluerē in opib⁹ necesse erat ut p̄solueret in passio- nib⁹. **S** huic mō v̄bi obuiat reatus multiplicitas. quot. n. peccata hō actualī p̄petrauit tot penis reus erit. ex multis aut peccatis ei⁹ dē sp̄i una resultat in aīa deformitas. **P**rete rea carentia boni in hoīe obligat ad carentiā sūmi boni non ad passionē supplicij sicut p̄z in originali peccō. remota deformitate per gr̄am adhuc remanz obligatio ad penā. **E**t p̄pterea dici pōt q̄ reat⁹ siue obligatio ad penā ē duplex. quidā. s̄. respectu pene eterne. ⁊ quidāz respectu pene temporalis. obligatio v̄o respectu pene tp̄alis nō semp̄ requirit culpā p̄ntem s̄z sufficit ad illā obligationē q̄ pena fuerit p̄terita ⁊ q̄ subsecuta fuerit plena emēda. obligatio aut ad penā eternā fundatur sup illā culpā. culpa aut p̄prie loquendo nō ē ip̄a p̄nitas sed ip̄a deordinatio siue que ē in actu siue que est in aīa deordinatio ⁊ in actu consistebat ex cō- uersione ⁊ auersione. **S** hanc duplicē op̄ar- tōez aīa deordinatur cū peccat. et deordinatio in aīa rōe auersionis dīr deformitas. rōe vero auersionis dīr macula. **D**ico ergo q̄ reat⁹ pene eterne fundatur sup peccm̄ ⁊ inquantū ē defor- mitas ⁊ inquantū ē macula s̄z differēter. q̄ rōe auersionis dign⁹ ē supplicio. fundatur aut reat⁹ sup maculā ⁊ deformitatē q̄ ē in aīa p̄ op̄atōez

ad actū p̄ quē illa macula uel deformitas ē in- troducta. et ideo plurificantur reat⁹ s̄ q̄ pluri- ficanur peccata om̄issa. **E**t p̄ hoc p̄z r̄nsio ad obiecta. nā dico q̄ reat⁹ pene eterne n̄ simplī fundatur sup maculā s̄ q̄ dīr p̄nitas ul̄ positio aliqua s̄z potī⁹ s̄ q̄ dīr deordinatio ⁊ priuatio. **D**ico etiā q̄ nō fundatur sup deformitatē solū rōe priuatōis s̄z etiā rōne debiti. nec solū rōne auersionis s̄z etiā auersionis. nec solū sup peccm̄ s̄ q̄ ē deformitas s̄z s̄ q̄ ē macula. et hoc ē q̄d dicit magr̄ in lit. **R**eatu remanz peccm̄ in hoīe cū p̄ eo siue transferit siue adsit mens hominis polluta ē ⁊ corrupta quousq̄z hō supplicij est obligat⁹ p̄petuis. et loq̄tur hic magr̄ sicut p̄z de reatu pene eterne nō tp̄ali. reatus. n. pene tp̄alis bñ fūdat sup illud q̄d p̄trāsit. **I**te q̄r̄s v̄ hoc q̄d dicit. **M**odi peccōz uarias i scriptura h̄nt distinctōes. uidetur. n. q̄ nō solūmō uarias habeāt imo etiā infinitas. q̄ sicut uult ph̄s bonū ē uno mō malū aut multipharia. **E**t ip̄e etiā **D**io⁹ dicit q̄ malū ē infinitū. ergo uidet⁹ q̄ in scriptura nō possit h̄re distinctōes deter- minatas. **I**ux hoc q̄ritur de numero ⁊ suffi- ciētia h̄az distinctiōnū quas magr̄ ponit i l̄ra. **U**idetur. n. q̄ aliq̄ incōueniēter assignētur. q̄ cum oē peccm̄ sit in uolūtate ex libidine mota male distinguitur peccm̄ in peccatū q̄d ē ex amo- re ⁊ q̄d est ex timore. **I**te cū oē peccatū sit i cogitatōe ⁊ uolūtate male distinguitur peccm̄ p̄ peccm̄ cogitatōe ⁊ v̄bo ⁊ ope. **I**te cum oē peccm̄ sit i deū male distinguit peccm̄ p̄ istas dī- as in deū ⁊ se ⁊ in pximū. **I**te cū in oī peccō sit defect⁹ alicui⁹ circūstātie oē peccatū uidetur eē omissio. ergo male distinguitur p̄ omissus ⁊ omissus. **P**ostremo uidetur cū oīs peccati initū sit supbia q̄ male distinguitur peccatus p̄ septē capitalia. **R**. v̄ q̄ magr̄ i hac pte septē inuit diuisiones peccati s̄ septēplici eius op̄atōez. **P**rimo nāq̄ peccatū op̄atur ad cām suā ex qua h̄z ortū. et sic ē illa diuissio peccati in actuale ⁊ originale. **S**ecūdo v̄o op̄atur ad penā ad quā terminatur. ⁊ sic ē illa diuissio pec- cati in mortale ⁊ ueniale. **D**as duas dīas ma- gister p̄misit s̄. **T**ertio peccatū op̄ari h̄z ad motiū. ⁊ hoc quidē uel ē ad bonū assequēdū uel ad malū fugiēdū. ⁊ sic ē tertia diuissio quas magr̄ ponit in peccatū ex amore ⁊ peccatū ex timore. **Q**uarto peccatū op̄ari h̄z ad actum subtractu. ⁊ sic ē quarta diuissio peccati i peccm̄

cogitatio vbi et operis et tripliciter potentia. scilicet affectiva interpretativa et operativa. cogitatio enim per affectionem ibi accipitur. Quinto comparatur peccatum ad personam quam offendit. et sic est contra divisionem peccati in deum et in se et in proximum. Sexto comparatur peccatum ad mandatum cui opponitur. et sic est illa divisio in delictum et commissum. quia delictum est contra preceptum affirmativum et commissum contra negativum. Septimo comparatur ad vitia que ex ipsa oriuntur. et sic est illa divisio peccati in septem divisiones capitalium. Et sic magis ponit in septem divisiones septem peccati comparationes. quibus tamen alie divisiones reperiuntur ad aliquam hanc reduci possunt. pro eo quod sumuntur per aliquam istarum operationum sicut illa divisio quam beatus Thomas in canone. sua dividit peccatum in superbiam vite et accipiam oculorum et concupiscentiam carnis. reducitur ad illam que est ex parte motui. Similiter et illa divisio quam Iudas dividit peccatum in peccatum quod est ex malicia et infirmitate et ignorantia. Similiter illa divisio quam gregorius dividit in peccata carnalia et spiritualia quam sumit ex illo verbo apostoli. i. cor. vij. Quod demus nos ab omni inclinamento carnis et spiritus. reducitur ad illam quam peccatum dividitur per operationem ad actum subtractos. Et sic per sufficientiam numerus et ordo istarum divisionum. Ad illud ergo quod obicitur quod malum est infinitis modis. respondetur quod si hoc verum est ex parte ipsius mali et etiam per operationes quas habet ad particularia bona et ad particulares personas. verum tamen ratio boni sibi oppositi et ratio operationum generalium modis finitis quibus variis habet distinguuntur. Ad illud quod obicitur quod divisiones ille que hic assignantur non recte sumuntur maxime quia in illis tribus primis divisionibus primum membrum generale est ad omne peccatum. respondetur quod in illis tribus divisionibus primum membrum accipiendum est cum precisione ut sit sensus quod peccatum aliud est ex amore tamen. aliud ex amore pariter et timore. sic et in alijs duobus. Vel dicatur quod dividit peccatum penes motum et actum et obiectum per ut hic accipitur proprie et immediate. Illud vero quod obicitur illa divisionem quam in delictum et commissum non valet. quia non quecumque ommissio cuiuslibet bone circumstantie dicitur delictum sed illa que est ommissio actus debet. Ad ultimum vero quod superbia dicitur dupliciter. uno modo prout omnes accipiunt et erectio mentis nomine continetur. et sic est initium omnis peccati. in omni enim peccato homo superbit et se erigit contra deum. Alio modo dicitur

superbia appetitus dignitatis et honoris. et hoc modo est speciale peccatum distinctum ab alijs peccatis. Item queritur de hoc quod dicitur septem esse vitia capitalia vel principalia. quia super illud puer. vij. Sex sunt que odit deus. glo. sex capitalia vitia enumerat que in comparatione septimi minor sunt. et ista non continentur sub illis. ergo videntur esse. xiiij. Item Iudas super Deum. enumerat octo capitalia. scilicet castimargia. fornicatio. phylargia. tristitia. iram. senodoxia. accidia. superbia. et ita videtur vel quod ista divisio sit diminuta vel alia superflua. Item cum vitia opponantur virtutibus et nos habeamus habitus virtutum donorum et beatitudinum. videtur quod deberent esse capitalia vitia saltem. xxi. Item cum numerus habeat sibi vitium oppositum penes superabundantiam et defectum. videtur quod finis numerus habituum bonorum debet duplicari habitus capitalium virtutum ut sint. xliij. Iuxta hoc etiam queritur cum habeamus capitale vitium penes genus tactus et gustus ut luxuriam et gulam quare non habemus penes alios sensus. Queritur etiam pro quanto dicatur aliquid capitale peccatum. et de numero istius divisionis et sufficientia. Respondetur quod capitale vitium dupliciter potest dici. aut quia precipuum et magnum in genere nitioso. aut quia caput est et principium aliorum. Primo modo accipitur in glo. prover. sexto. ubi vocantur illa vitia capitalia quia magna sunt et homo dignus est magna pena. Secundo modo accipitur capitale. ubi enim hic vitium capitale illud quod est ratio principiandi multa peccata. unde gregorius. cuiusque capitali peccato assignat filias. Peccatum enim hoc ipso ponitur esse caput et principium alterius quo eius motuum adeo cadit in aie appetitum quod potest prestare fomentum et motum adeo ut ex ipso consurgat quoddam peccati corpus quodammodo methauratum continens varietatem ramorum et membrorum filiorum et filiarum. Et hic est quod isti delicias que opponitur fidei non ponitur esse capitale peccatum. quia error non cadit primo in aie appetitum. sed nec prodigalitas que est opposita avaricie. ianis autem gloria uno modo est capitale vitium. alio modo est filia. nam prout ianis gloria dicitur appetitus dignitatis et excellentie sic est idem cum superbia. et est capitale vitium. et sic accipit magis in littera. quia eius directe movetur ad excellentiam et dignitatem appetendam

prout aut inanis gloria dicitur appetitus laudis sic est filia, quia non desideratur laus humana nisi propter excellentiam. Et sic patet quod non est controuersia inter istam assignationem et illam. **I**sidori. **I**sido⁹ aut accipit senodotiam siue iane gloriam per superbiam proprie dicta, et ultimo superaddit superbiam septem capitalibus quasi omnium uitiorum reginam. **S**ufficiencia aut capitalium et numerus multiplici potest accipi. **U**no modo sic cum peccatum capitale sit corruptio siue punitas respectu eius ad quod natura prona est ex corruptione primaria multiplicari habet sicut multiplicari habet illa pronitas, punitas autem illa potest multiplicari ex parte obiecti sic, quia aut attenditur quantum ad appetitum apparentis boni, aut quantum ad fugam apparentis mali. **S**i primo modo aut respectu boni interioris, et sic est superbia, aut exterioris et sic auaricia, aut inferioris puta spectat ad conuersationem proprie carnis, et sic gula, aut ad conuersationem spiritus, et sic est luxuria. **S**i respectu apparentis mali, hoc potest triplici esse, aut mali interioris, et sic est inuidia, aut exterioris, et sic est ira, aut inferioris, et sic est accidia que refugit malum carnis. **S**ed iste modus sumendi non uidetur usque ueniens, omnis enim punitas directe est respectu appetitus boni. **E**t ideo est alius modus multiplicandi hanc punitatem per diuersitatem uitiorum anime, quoniam punitas aut attenditur in ipsa uoluntate rationali per se, aut per coniunctionem ad sensibile, aut per coniunctionem ad uegetabile. **S**i per se sic potest esse triplici, aut in comparatione ad deum, et sic est superbia, aut ad proximum, et sic est inuidia, aut ad seipsum, et sic est accidia. **S**i per coniunctionem ad sensibilem, sic duplici per quod duplex est motus sensibilis, scilicet concupiscibilis et irascibilis. **S**i per coniunctionem ad concupiscibilem, sic est auaricia, si ad irascibilem sic est ira. **S**i attendatur per coniunctionem cum uegetabili sic potest duplici, aut quantum ad generatiuam et sic est luxuria, aut quantum ad nutritiuam et sic est gula, quantum ad augmentatiuam nulla est, quia illa est pure naturalis. **S**ed quia ira ita est spirituale peccatum sic inuidia et accidia adhuc uidetur quod ille modus assignandi aliquam habeat inconuenientiam. **P**ropterea tertio modo potest dici quod punitas ad aliquod apparens bonum aut est respectu boni quod respicit spiritum per se, aut respectu boni quod respicit spiritum in carne. **S**i respectu boni quod respicit spiritum per se hoc potest esse quadruplici per quatuor additiones boni ad quas pronus est appetitus noster,

Appetitus, noster quod bonum sub ratione dignitatis, et hoc per superbiam, sub ratione proprietatis et sic est inuidia, sub ratione securitatis et sic est ira, sub ratione quietis et sic est accidia. **S**i uero sit hec punitas respectu boni quod respicit spiritum in carne hoc est triplici per triplicem additionem sub qua spiritus carnalis bonum appetit. **A**ut, noster appetit bonum sub ratione sufficientis et sic est auaricia, aut sub ratione demulcentis et sic est luxuria, aut sub ratione reficientis et sic est gula. **E**x his sufficientia patet et numerus uitiorum capitalium. **N**on enim accipiuntur per oppositum ad uirtutes nec ad dona nec ad beatitudines, sed per punitates respicientes additiones boni apparentis. **P**atet etiam quare penes alios sensus non habemus capitalia uitia sicut penes gustum et tactum, quia in his regnat punitas amplior quam in alijs sensibus, unde si delectationes queruntur in alijs sensibus ad has reducuntur utpote si aliquis uelit aspicere mulierem pulchram ut in ea delectetur et concupiscat, reducitur tamen delectatio ad luxuriam, si quis uelit aspicere pulchrum equum uel librum ut ipsum habeat talis delectatio reducitur ad auariciam. **S**ic enim appetitus spiritus carnalis detatur dum homo sufficiens bonum demulcet et reficiens nec acquirit nisi propter hec tria. **I**tem queritur de hoc quod dicitur. **I**nitium siue radix omnis peccati est superbia, quia **C**hrysto, super illud psalmi. **A** facie insipie omnis peccati initium insipia est, cum non possint esse plura eiusdem initia prima et principalia, uidetur quod superbia non sit initium omnis peccati. **I**tem obferimus quod magister obicit in littera, quia, i. thi. ult. **R**adix omnium malorum est cupiditas. **S**i tu dicas quod hec duo sunt radices peccatorum secundum diuersam comparationem, queritur tunc de diuersitate radicis, et quod intelligatur nomine radicis, et que dicta sit iter capitale uitium et radicem. **I**tem que dicta sit iter initium et radicem. **R**espondeo quod differt dicere initium et radicem, nam initium proprie dicitur id a quo ichoat motus, radix uero dicitur illud unde trahit fomentum et nutrimentum, et ideo cum peccatum trahat fomentum ex parte appetibilis et dicat recessum a deo, hic est quod initium attenditur ex parte auersionis, et radix ex parte conuersionis proprie loquendo, et quoniam auersio est ex ratione contemptus, et conuersio est ex ratione cupiditatis siue libidinis, hic est quod superbia proprie loquendo dicitur initium, et cupiditas dicitur esse radix, et quoniam in omni peccato est auersio

Distinctio.

et conuersio. hinc est quod superbia dicitur initium omnium peccatorum et cupiditas radix omnium malorum. et sic possunt stare illa duo. accipitur tamen nomen radice aliquando pro nomine initij et conuerso. capitale autem initium differt a radice in hoc quod sicut caput dicitur principale membrum et membrum completum. et quod est principium aliorum quantum ad motum et sensum sic capitale initium notat peccatum completum a quo omnia alia vitia oriuntur. radix vero dicitur aliquid sub maiori incompletione. et ideo proprie loquendo radix non notat genus peccati determinatum sed proprietates libidinis que occurrunt ad omne peccatum. Unde nota dum quod radix accipitur aliquando generalissime. aliquando generaliter. aliquando vero minus generaliter. Generalissime ut cum dicitur libido siue cupiditas esse radix omnium malorum. generaliter vero ut cum dicitur duplex est radix. amor male accendens. et timor male humilians. amor enim accipitur respectu boni. et timor respectu mali. Diuisus uero generaliter ut cum dicitur triplex est radix. scilicet occupatio carnis. occupatio oculorum. et superbia uite per operationem ad triplex bonum. scilicet ad bonum inferi. exterius et interius. et quod initium peccati tripliciter potest accipi siue notari. aut prout dicitur recessum liberi arbitrij a lege maiestatis et sic dicitur superbia siue contemptus aut a lege veritatis et sic est error. aut a lege bonitatis et sic est insipientia que est contraria sapientie. Et sic patet quod non est contrarietas quando dicitur quod initium omnis peccati est superbia. et quando dicitur de errore et insipientia. Patet etiam quod non est contrarietas in hoc quod aliquando dicitur quod una radix. aliquando quod due. aliquando quod tres. Patet etiam differentia initij et radicis. et ipsius radicis et vitij capitalis. et hec de generali diuisione peccatorum dicta sufficiat ad presens.

Distinctio. xliij.

Questio. Si preterea quoddam genus peccati. Q Supra egit magister de distinctione peccatorum in generali. In hac parte descendit ad quoddam speciale genus peccati. Diuiditur autem per ista in partes duas. In quarum prima magister determinat de peccato illo operando illud ad alia peccatorum genera. In secunda uero determinat de ipso quod sit secundum assignationem propriam. ibi. Sed queritur quid sit illud peccatum. Prima pars remanet indiuisa. sed secunda diuiditur in partes tres et triplicem assignationem peccati in spiritum sanctum. Quarum prima multipliciter ponit assignationem unam per eius differentias magis

notas que quidem sunt obstinatio et desperatio. In secunda uero ponit eius assignationem per eius differentias minus manifestas. ibi. Est et alia huius peccati assignatio. In tertia uero subiungit ipsius peccati assignationem communem et diffinitiuam. ibi. Ideo quoque peccatum in spiritu sanctum diffinitiuam assignationem. ¶ Prima istarum partium diuiditur in partes duas. In quarum prima determinat veritatem. In secunda dissoluit dubitationem. ibi. Sed queritur utrum omnis obstinatio. Similiter secunda diuiditur in duas. In quarum prima ponit magister huius peccati assignationem. In secunda ponit eius assignationis explanationem. ibi. Illa tamen assignationem aug. ¶ Similiter tertia pars habet duas. In quarum prima ponit peccatum in spiritum sanctum secundum ambr. diffinitiuam assignationem. In secunda uero remouet dubitationem. ibi. Non itaque distinctio illa uerborum sic accipienda est.

Intelligentiam huius partis incipit hic questio de peccato in spiritum sanctum de quo secundum ipsam triplicem operationem queruntur tria. ¶ Primo queritur de ipso in operatione ad alia peccatorum genera. ¶ Secundo queritur de ipso quantum ad conditiones proprias. ¶ Tercio queritur de ipso quantum ad eius species et differentias. ¶ Circa primum queruntur duo. ¶ Primo queritur utrum peccatum in spiritum sanctum dicatur genus peccati distinctum. ¶ Secundo queritur utrum peccatum in spiritum sanctum semper habeat aliam ad peccatum actuale pambulum.

Circa primum sic proceditur. ¶ Queritur utrum peccatum in spiritum sanctum dicatur genus peccati distinctum ab aliis generibus peccatorum. Et quod sic videtur. Primo per uerbum magistri in littera. Est quoddam peccati genus ceteris grauius et abhominabilius quod dicitur peccatum in spiritum sanctum. ¶ Item hoc uidetur ratione. quia mortale et uentale faciunt diuersa peccatorum genera. ergo multo fortius et remissibile et irremissibile. sed peccatum in spiritum sanctum est aliud genus ab aliis generibus peccatorum. ¶ Item peccatum in spiritum sanctum est peccatum procedens ex certa malicia. si ergo peccatum ex certa malicia diuiditur contra peccatum ex ignorantia et infirmitate. ergo uidetur quod peccatum in spiritum sanctum sit genus peccati distinctum. ¶ Item quod huius species proprias a speciebus quorum distinctum est genus peccati hoc est distinctum ab aliis peccatorum generibus. sed peccatum